

# Posudek oponenta na diplomovou práci

Diplomant: Miroslav Šašek

Oponent: Mgr. Ondřej Dadejík, PhD.

Název práce: Umění, hra a rozvoj osobnosti

Diplomová práce Miroslava Šaška s názvem *Umění, hra a rozvoj osobnosti* se pokouší o uchopení několika základních okruhů. Autor se poctivě snaží nejprve o uchopení základních předpokladů samotného postupu své práce, zabývá se možnostmi definice obou základních pojmů – hry a umění. Poté se věnuje těmto pojmům v samostatných exkurzech, v nichž nejprve předkládá až příliš rozsáhlé a pro očekávané vyústění práce zbytné historické rámce. V teoretických částech se pak obrací k různým autorům, v případě hry k reflexím Johana Huizingy, Rogera Cailloise a Eugena Finka, v případě umění především k Janu Mukařovskému a Nelsonu Goodmanovi.

Jako oponent bych zdůraznil především nejasnou metodu celé práce. Podle názvu by čtenář očekával pokus o analýzu složitého pojmu umění prostřednictvím různých koncepcí pojmu hry a poté ukázání způsobů, jakým oba předměty těchto pojmů přispívají – ať už shodně či odlišně – k rozvoji osobnosti. Ačkoli lze tuto linii v celé práci tušit, na mnoha místech ji čtenář zcela ztrácí. Jeden příklad: V úvodu nalezneme pokus o využití Wittgensteinovy a Weitzovy tematizace pojmu hry. Aniž jsou dostatečně prezentovány důvody, kvůli kterým se oba filozofové tímto pojmem zabývali, shrnuje autor této práce následujícím způsobem: „To znamená, že dosud neexistuje důrazné rozlišení mezi tím, co hra je a co hra není. Tohoto faktu si ve 40. letech 20. století povšiml rovněž Wittgenstein a vyvodil z něj sporné závěry. Dovolíme si souhlasit s T. Kulkou v poznámce, že výše uvedená Wittgensteinova a Weitzova tvrzení neznamenají, že „na nějaké vyšší abstraktnější rovině vztahových atributů a disponenciálních vlastností nějaké společné rysy nenajdeme““ (s. 11). Znamenají výše uvedené věty, že autor práce nesouhlasí s Wittgensteinem a souhlasí s Kulkou? Pokud jsou tyto otázky pro autora „primárního významu“, nejsem si úplně jistý, proč se jimi primárně nezabývá a věnuje tolik prostoru rozsáhlým historickým exkurzům. Nebylo by navíc třeba doložit spornost Wittgensteinových či Weitzových tvrzení?

Zajímavým pokusem o řešení definovatelnosti obou základních termínů je adaptace Goodmanovy „symptomatické“ metody. Domnívá se však autor, že odhalení symptomů v Goodmanově smyslu mu umožňuje vystoupit na onu „abstraktnější rovinu vztahových atributů a disponenciálních vlastností“, když prostřednictvím parafráze Goodmana tvrdí, že „přítomnost či nepřítomnost jednoho či více těchto symptomů ... nevymezuje cokoli jako umění (nebo hru), ani míra přítomnosti těchto rysů neurčuje míru, v níže je nějaká činnost hrou (nebo uměním)“? (s. 11) Pokud se na základě této metody autor pokouší o dílčí definice a na jejich základě dále o dílčí klasifikace her a umění, mohl by naznačit jak by bylo možné tyto závěry falzifikovat? Např. Pokud autor tvrdí: „Pokud se se vezmeme (!) většinu her, vyznačuje je začátek, konec aktivity, místo a čas kdy se děj, syžet (pravidla) hry a také účastníci či hráči hry, kteří ji realizují, hrají. To je základní struktura hry.“ (s. 41) Podle této symptomatické (?) definice je i situace při níž bude/je čten tento posudek hrou. Jaké podmínky je třeba k této definici přidat či jaké je třeba ubrat, aby taková definice nebyla prázdná a mohla posloužit k hlavnímu účelu, tj. srovnání s pojmem umění a následnému ukázání potenciálu obou fenoménů pro rozvoj osobnosti. Nicméně, za zajímavé považuji

poznámky o účelnosti/neúčelnosti hry jako rozlišujícím/spojujícím momentu obou pojmů, zde bych viděl možné centrum zkoumání celé práce.

Opomenuli-li občasné velmi problematické detaily (Např. „Nyní se zabývejme rozdíly. Základní rozdíl jsme již řekli. Umění je artefakt, výsledný výtvar činnosti, hra je proti tomu činnost. To tvoří základní rozdíl mezi nimi.“ (s. 70). S tímto tvrzením by se autor dostal do sporu s hlavními směry estetické teorie 20. století, dokonce s těmi, jejichž teorie sám používá – Mukařovský, Gadamer, Goodman) je práce Miroslava Šaška psána se zřejmým zájmem o téma, a je na ní odveden znatelný kus práce. Pokud by autor redukoval historicko-kulturní části celé práce a zaměřil se na hlavní problémy, byl by výsledek podle mého názoru rozhodně lepší. Diplomovou práci Miroslava Šaška však na základě předloženého textu doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **dobře**.

V Praze 18. 9. 2010

Ondřej Dadejík

